

Общественно-политическая газета
Ханты-Мансийского автономного округа – Югры

ХАНТЫ ЯСАҢ

www.khanty-yasang.ru

ПЯТНИЦА
24 апреля 2015 года
№ 8 (3428)

Основана 1 ноября 1957 года

Тәм ханты хә Коғалым вошн вўдең кәсүлсыйн кәсмәл

Тәм
номерән
лўнтаты:

4

Н. Комарова
2014-мит олн
рәпатаел олаңан
ясәң тәс

6

Далясум ёх
Победа 70 ол
вўраңан ар
щирн нётдыт

7

Вўдең ёх вән
мирхота
әктәщийдсәт

8

Ёмвошн вурча
имев емәңхәтл
мәнас

11

Тўтлейм ай
кәрт олаңан
лўнтаты

9

Арсыр мир верят дэрамтты тăхи тывăс

Россия мўвн арсыр мир верят дэрамтты пата немасыя агентство тăхи версы. Тăм йилуп тăхийн Россия мўвн вадты арсыр мират кутэлн дэхсăна вадты па арсыр дѳххата евăдты верят дэрамтты питлăйт.

Россия президент хѳ Владимир Путин ши оăăнн немасыя поступсы хуши ѳш пос пунăс. Россия культура министерства итѳх верăтиши тăм йилпа верум тăхия мăдыйт. Президент поступсийн хăншман вѳд, хути йилпа верум тăхи этнокультурной верат тѳты питл па Россия мўвн вадты ай па увăс мират вѳдупсы вѳньлѳты.

Агентство тăхи ѳх дэрамтты питлăт, муй ширн государственной национальной политика верат тѳдыйт. Ши тумпи лыв вантты питлăт, муй ширн арсыр мират кутэлн вѳдлăт па арсыр дѳххата евăдты верат кутэлн дэрамтлăт. Ищи-ты лыв расовой, национальной, религиозной па языковой ширн дискриминация верат нух вантты питлăт па лѳдн арсыр мират кутэлн ал дăляссат па дѳхсăна ат вѳсат.

Мосл лупты, 1992-2001-мит оăăтн Россия мўвн национальной политика ѳхтийн Государственной комитет па ѳхат Министерства тăхи рѳпитсăнăн. 2004-мит ол вўш евăдт ши верат Минрегионразвития тăхи тѳс. 2011-мит олн Россия правительства хуши «отдел по вопросам национальных отношений» версы.

**Хăнты ясăна тулмащтăс
Надежда ИЛЬИНА**

Шуши мир нѳтупсы вухн мăдыйт

Югра мўвн вадты шуши мир нѳтты пата федеральной бюджет евăдт 14 миллион шойт вух есăлды. Ши оăăнн округ правительства мирхотн путăртсы, мăта ут губернатор юкана вадты не Н. Комарова тѳс.

Югра правительства ѳх Россия культура министерства тăхи хуятăт пида увăс мират нѳтупсы вух есăлды оăăнн кашащты непек хăншсат. Ши нѳтупсы унтасн аршăк шуши мир вух ѳша павăтлăт. Мăты вухат культурной, вѳнлăты, вѳнлтийлдты па соци-

ально-экономической верат пата мăнлăт. «Мет вудаң вер – щит шуши мир культура павѳлупсы дăвăдман тăйты па елды тѳты», – лупăс Н. Комарова.

Мўв-авăт дăвăдты па экономика верат тѳты департамент кѳща хѳ Е. Платонов лупăс, хути

Югра правительства па Россия культура министерстватăхи ѳхувăс мир верат вантман тăйлăт па ши ѳхтийн рѳпитлăт. Ши вухат унтасн шуши мир ашнăд вадты 17 тăхи яма па тўнщираңа лѳщăтды. Тăм олн округ евăдт шуши мир нѳтты пата 127 миллион шойт вух есăлды.

**Округ кѳща пресс-служба айкед
Хăнты ясăна тулмащтăс
Надежда ВАХ**

Хăннехѳя унтас верты пата рѳпитты мосл

Югра мўв кѳща юкана вадты не Наталья Комарова социально-экономической верат оăăнн мирхот верăнтăс. Щăта рѳпата тăхет па тылăщ вух сухуптăты оăăнн путăр вѳс. Мирхотăң ѳх ясăң ширн, ай кер тылăщн ар хуят рѳпатăйды йисăт. Интум ши вер ѳша ямашăк йис. Тылăщ мăр 246 хуят рѳпата такды хăщсат, ай кер тылăщ 25-митн 4546 арат щимăщ ѳх округевн вѳс.

Мосл лупты, па мўвăт киньши мўң хущева 2,5 пўша шимл рѳпатăйды хуят вѳд. Тăм олн рѳпата мăты хотăт унтасн 3819 хуят щит вѳйтсат, ши кўтн яңкем щурăс хăннехѳ пăты рѳпата вѳд. Мўвев кѳща ясăң ширн, 2015-мит олн мирѳва рѳпата мăты пăты округев 400 мултас миллион шойт вух тăйл. Рѳпата мийлăты хотăт ѳха па муниципалитетăт кѳщайта лўв лупăс: «*Ма нынан нѳдам арталăты партлум, хутарѳпатнекăт, мосăн, рѳпатайдал евăдт йира павăтлăйт. Мосты пурăйн ши вер тўнматты мосл, лѳдн ши мира нѳтты*», – лупăс Н. Комарова.

Елды хўв мăр тылăщ вух ѳн сухуптăты оăăнн путăр мăнăс. Тăм пўляң нăд рѳпата хотн хăннехѳйт 79 миллион шойт вухн мăсийт. Щитăт кўтн «Правдин-

ская геологоразведочная экспедиция» тăхи вѳс. «*Па тăхетн ищи-ты вер тўнматты мосл*», – лупăс мўвев кѳща мирхотăң ѳха.

Щăлта мир лекщитты па пуртѳнăт тыныты оăăнн ищи путăртсы. Уша йис, па мўвăт киньши округевн ши вер яма мăнл. Ищи кѳмн хăннехѳйт лăңхалăт, лѳдн ши вер мет яма ат йис. Округевн интум 60-кем процент не-хѳ ши оăăнн яма нѳмăслăт, сыры 68 процент арат щимаш ѳх вѳс. Ар хуят лупсат, хути Октябрьской районной пѳльница, Сѳрханд вошн вадты 3-мит леккăр хот па Нягань хуши вошăң пѳльница атма рѳпитлăт. «*Тăм хотăт оăăнн мѳшăң ѳх лупсат, хути леккăрăтн щăта атма тăйлăйт, кўш щитăт лекщитты*

пăты ям пурмăсат па мосты арат пуртѳнăт тăйлăт. Ши вер ямсыева лѳщăтты мосл», – лупăс Наталья Комарова.

Кашăң ол Юграин кăт миллиард арат шойт вух пуртѳнăт лѳттыя тăруптăды. «*Щитăт лѳтты пăты мосты арат вух вѳд. Интум мўң мўвевн вадты пуртѳнăң хотăта хăрщия нѳтты рăхл. Хăннехуятăта нѳтты пăты щиты верты мосл*», – нѳмăсл округев кѳща не.

Здравоохранение департамент ух хѳ Александр Филимонов лупăс, Юграин вадты леккăр хотăт российской фарминдустрия немуп тăхета нѳтты лăңхалăт. Хѳн кăсупсѳт верăнтлăйт, мет оăăнн лыв щитăт пуртѳнăт верты партлăт. Мосл лупты, тăм ол вўш евăдт «Центр лекарственного мониторинга» немуп тăхи ѳх пуртѳнăт лѳтты верлѳрамтты па мира ай павăтты питлăт. Ёшайн щитăт лѳтты пăты 150 кăсупсы верды.

**Губернатор айкедăт
ара китты тăхи
непек тулмащтăс
Реональда ОЛЬЗИНА**

Округ дума 43-мит мирхот

Вән кер тыдӑш 16-митн Ёмвошн округ дума мирхот вӑс. Олӑнӑн Югра мӑв кӑшӑ юкана вӑлды не Н. Комарова депутатӑт ешалт ай тӑс, муй ширн мӑнум олн лӑв па правительства ӑх рӑпитсӑт, муйсӑр верӑт лӑшӑтсӑт.

Ши юпийн округ дума кӑшӑ хӑ Б. Хохряков 2014-мит олн дума ӑх рӑпата олӑнӑн путӑртӑс. Муй арат йилуп поступсы мӑнум ол мӑр вӑсӑт, муй арат поступсы йилпатсӑт па муйсӑр мосты верӑт округн вӑлды хӑннехӑхуятӑт пӑта лӑрамтсӑт.

Тӑм мирхотн поступсы йилпатсӑт па ши вӑраӑн округ бюджет вухӑт хӑт миллиарда 265 миллион шойта ара версыйт. Интӑм бюджет доходӑт – 193 миллиард 836,5 миллион шойт вух араттыйн, расходӑт – 201

миллиард 402 миллион шойт вух араттыйн вӑлдӑт, бюджет дефицит иштиты хӑшӑс – 7 миллиард 565 миллион шойт вух арат.

Ши вухӑт эвӑлт 89 процента арат вух жилищно-коммунальной вера мӑнлӑт. Шит эвӑлт ар шоп вух хотӑт лӑтты субсидия вух пӑта есӑлдыт.

Ши тумпи нӑтум вух мир лекшитты вера, ӑшӑт тӑнширӑна лӑшӑтты пӑта, хоттел ӑх нӑтты пӑта па па мосты верӑта мӑды.

Муниципальной

тӑхета 5,6 миллиард шойт вух есӑлды. Ши вухӑт иши социальной нӑтупсы пӑта, хотӑт лӑтты вера, ӑшӑт, йиӑк мӑты турпайт нух лӑшӑтты пӑта тӑруптӑлдыт.

Мӑнум дума мирхотн кӑши-мӑштӑйты ӑх пӑта иши каш версы. Интӑм вӑн йитуп хотӑтн вӑлды кӑрн ӑн янхты ӑх шир тайлӑт нум этаж эвӑлт ид йита касӑлды, муй па немасыя лыв пӑтӑда омсом хотӑтн вӑлды хот ӑша павӑтты.

Тӑм мирхотн депутатӑт непек хӑншсӑт, хуты Вудаӑ дӑдын дӑясум 23 ӑха хотӑт лӑтты муй па омӑсты пӑта депутатской фонд эвӑлт вух есӑлдӑт, шит 22 миллион 275 шурӑс шойт арат питл.

Надежда ИЛЬИНА

Увӑс мӑв эвӑлт нум мӑва касӑлды пӑта вух нӑтупсы ӑн рӑпитты рӑтышӑты мӑнум вӑндат ӑха сухуптӑты олӑнӑн непек хӑншсы.

Шивухӑт сухуптӑлдыт ши мира, хуйтат 2013-мит ол Ас нопӑтты тыдӑш 16-мит вӑш эвӑлт нум мӑва касӑлды нумӑс версӑт. Мином вухӑт хӑннехӑ мӑнты ӑш па пурмӑслад тӑты кеша сухуптӑты вера мӑнлӑт.

Вухӑт сухуптӑлдыт ши пурайн, хӑн хӑннехӑйт карты ӑшн, йиӑк хӑват, тухлӑн хопн, муй па лӑв саттӑда машинайн мӑнлӑт, муй па пурмӑслад тӑлӑт. И пенсионер и тонна арат пурмӑс пӑта вухн сухуптӑды.

Хӑнты ясӑна тулмашӑтӑс
Надежда ВАХ

Шуши нявремӑт олӑнӑн путӑртсӑт

Округ дума мирхот едпийн Увӑс мир Ассамблея па правительства ӑх яха ӑктӑшйылсӑт па шӑта нух вантты верӑт олӑнӑн путӑртсӑт.

Мет олӑн депутатӑт па мирхота вохум кӑшӑ хуятӑт нявремӑт вӑлупсы вантты па давӑлды не Т.Д. Моховикова рӑпата тӑты олӑнӑн ясӑнӑт хӑлӑнтсӑт. Тӑм кӑшӑ не ясӑнӑт ширн, юхи хӑшум вет ол мӑр шуши мир вӑлупсы верӑт ямашӑк мӑнты питсӑт. Лӑв лупӑс, хуты шимд хуят лӑв хушӑла непек китсӑт. Интӑм аршӑк няврем ӑшкола юпийн елды вӑндтыйлдыт мӑнлӑт па непекӑна йилӑт.

Увӑс мир Ассамблея кӑшӑ хӑйн Е. Айпинӑн кӑшӑ не вӑнт шушетн па ӑшкола-интернатӑтн вӑлды нявремӑт олӑнӑн иньшӑссы. Ассамблея тӑхи депутатӑт хуши ар непек шӑта вӑлдыт нявремӑт олӑнӑн юхӑтл. Ӑкет-ащӑт иньшӑсӑт, муй пӑта тӑм йисн интернатн вӑлдыт нявремӑт

лӑмӑтсухн мӑты ӑн питсыйт. Шӑлта, хӑн пушхӑт кашӑна йилӑт, дывед лекшитты пӑта ӑкет-ащӑт партдыйт пушхӑт юхи вӑты па лӑв саттӑда пӑдница тӑты. Кӑшӑ не юхды лупӑс, хуты отчӑт непек дыв шуши мир хӑншты непекӑт ширн хӑншсӑт. Шиверӑт нух вантты па ямсыева нух лӑрамтты мосл па уша верты муй пӑта шит тывӑс. Ӑхӑт ши тывум верӑт тӑнширӑна лӑшӑтты. Шӑлта кутрӑн йиӑка кетумтты ӑкета-ащӑта нӑтты олӑнӑн путӑрмӑнӑс. Мослдывед нух лекшитты, лӑдн нявремӑт хоттел ӑх хушӑа яма ат вӑсӑт. Хуйтат ӑн лӑнхӑлӑт ки тӑнширӑна вӑлдыт, пушхӑт шимӑш семьяйт эвӑлт йира вӑты, лӑдн дыв иши ши атум вера ал катлӑссӑт.

Ашколайн каникул

хӑтлӑт пурайн, нявремӑт юхи тӑтлӑты олӑнӑн па йилуп ӑшкола форма лӑтты олӑнӑн путӑртсӑт. Тӑм йисн ӑшколаянхты лӑмӑтсух ӑкет-ащӑт лӑв саттӑда лӑтлӑт, интернатн шимӑш сух ӑн мӑды.

Округ депутат не Т. Гоголева юхтум кӑшӑ ӑх ӑшколайн рӑт ясӑнӑт вӑндтӑты вер олӑнӑн иньшӑсӑс. Муй пӑта инӑх ӑшколайт хуши ши урокӑт йира вӑсыйт. Юхды лупсы, учителят па ӑкет-ащӑт шир тайлӑт пириты, муйсӑр урокӑт тӑты мосл.

Округ кӑшӑ лӑнӑкӑр хӑ Г.Ф. Бухтин лупӑс, хуты тӑм верӑт тӑна лӑшӑтты мосл, лӑдн шуши мир пушхӑт нӑша ал вантсӑт па яма ат вӑсӑт па вӑндтыйлсӑт.

Кимит, Ёмвош технологического-педагогической колледжӑн тывум вер нух вантсӑт. Россия мӑвевн арсыр социально-экономиче-

ской верӑт ӑхтыйн арсыр нӑшайт тывсӑт. Па итӑх тӑхетн оптимизация верӑт лӑшӑтлдыт. Ӑн мосты рӑпата тӑхет нух вӑлдыт па шимд хуят рӑпитты хӑйлӑт. Образования департамент па колледж кӑшӑ ӑх рӑт ясӑнӑт тӑты вер нух вӑты нумӑс версӑт, мӑтты шӑта интӑм шимд шуши мир няврем вӑндтыйл. Дыв путӑртлӑт, хуты йилуп федеральной поступсы ширн кашӑн группа хуши 25-кем арат няврема вӑндыйларт мосл. Шимӑш арат увӑс мир няврем колледжӑн ӑн вӑндтыйл. Депутатӑт па Г. Бухтин дыв пилӑда ӑн кашӑсӑт па партсӑт тӑм верӑт йилпанух вантты па мосты ширн лӑшӑтты. Геннадий Фёдорович лупӑс, Н. Комарова 2012-мит олн путӑртӑс, хуты колледж хуши шуши нявремӑт пӑта немасыя национальной отделение рӑпитты питл, хута дыв рӑт ясӑнӑт вӑндтӑты питлӑт.

Надежда ВАХ

Муй округев пата манум одн верса

**Ёмвош округ-Югра мўв губернатор
Наталья Комарова ай паватты непекәл
тамаш яснатан однитсәл:**

– Вўща вәдаты, ийнкәң-мўвәң ешәк ёх! Нынапа пәмашипа, нын Югра мўв ёра па яма вәдтәл пата рәпитләты. Ши тумпи вўщайң яснат Россия мўв хона Владимир Владимирович Путина китлүм.

2014-мит од ар вўрн мәнәс. Мўң государстваевпамўвәтн нёрәтты питса. Ши пата мўң нумәслүв ияха пунмән и ёр версүв. Щиты 2014-мит одн Югра мўвн рәпата ән тайты хәннехә па одәт киньша шимда йис. Шәлдта 2014-мит одн Югра мўвн 27 шурәс 770 ай няврәм сема питәс, иса ин мўң округевн и миллион 600 шурәс арат хуят вәд. Йилпа хәт шурәс хәт сот арат рәпитты тәхи верса, ай эвәт, пухәт хәтләлн тайты щира хәскәт хот омәсүв шәта няд шурәс 356 хуят кеша питд. 2014-мит одәв мўң етшуптәсәв яма бюджетн профицит щира лапәт мўлтас миллион шойт вух хәшәс. Сойминая вўйлүм вўхев 21,2, ут эвәлт 7,7 процента шимда версәв. Ин округев сопаса вет миллиард арат вух тайд. Ши тумпи научно-технической рәпатайта нядмиллиардаратшойт вўх есәдсүв. Щит тәнял округевн инжиниринг кеша немасыя тәхи пўншсүв. Әхәт Югра мўвн 153 инновационной тәхи тывәс.

Россия мўв луваттйин мўң мет сыры шурәсләты ёх пата немасыя «налоговой каникула»

немуп пиш версүв. Ши пата Югра мўв депутата дәңхалум пәмашипа яснат лупты.

Шәлдта мўв вуй нух талты тәхет 250 миллион арат тонн питы вуй нух вўсәт. 2014-мит одн мўңмўвевн Импортерской тәхи рәпитты однитәс. Мўв вуй тыстама нух талты щира «Западно-Сибирская инициатива по формированию нового технологического уклада в нефтяной отрасли» немупвер 2035-мит од вәнта дәшәтләв па рәпитты питлүв.

Елды 2014-мит одн нуви тўт карты кедн Сўмәтвош, Мәнстәр вош, Ёмвош па Сәрхәнд вош районәтн вет кәрта талса. Тәм од худаты вәнта па хәт вош карты келәң тўтәңа йил.

Вәнтёх верәтн ар рәпататәсәтивәс. Арсыр сохләт па хот омәсты кеша вән допсәт юх эвәлт верты питсүв па елды па мўвәта тынылдүв. Щиты округева валюта щирн вух юхәтл.

Хот вой енмәлды сүртәв яма мәнәл. Югра мўв правительства хот вой енмәлды верәта субсидия вух мәлүв. Вән хәтлуп тыләшн 2014-мит одн Ёмвош районән Ярки ай вошн нўм мўв воньшўмутәт енмәлды тәхи пўншсүв.

Шәлдта тәм од округевн мир вәдты кеша и миллион 115 шурәс арат квадратной метра хот версүв. 2014-мит од мәр вет шурәс арат хәннехә субсидия нәтты вухн вәдты хотәт ләтсәт. Ши тумпи Вудан

далын вәдүм ветеранәт тәм од мәр худыева хотн тәрматты. Кәтрая ювум хотәтн вәдты ёх айнайн йилуп хотәта кәслуптәллүв.

Машинайн яңхты карты әшлүв дәшәтты пата тәм манум одн 13 миллиард вух мәсүв. Йилуп әшәт Югорск па Советской вош кўтн Вах юхән шәпа кев нўрл версүв.

Тәм мўв шуши мирәт вәдупсы и елды нәтман тайләв. Округ поступсәт хәнты па вўхәд мир ясната тулмаштәты питсәв. Хәнты ясәң графика па орфография әхтйин капәртлүв и щирн хәншты пата рәпатайт верлүв. Елды мир лекситты сүртәтн Ёмвошн трансплантология верәт әхтйин тәхи 2015-мит одн пўншлүв. Яма рәпитты тохтўрәт вәдмән мўң хўв вәдты питсүв. Щит Югра мўвн хәннехә 70-73 од, муй па ши киньша ар од вәд.

2014-мит одәв культура вера алийдсәв. Щиты 187 арсыр етнхотәт дәшәтйилсәйт. Ши тумпи навәртты, хәхәдты па мәтлы вәдты верев яма мәнәс. Щит олимпийской чемпионат мўң округев эвәлт етсәт. Иса Югра мўв олимпийцәт Сочи вош юнтты хәрн сорни эвәлт кәт па щелвух эвәлт хәлүм мевдпос вўсәт. Тәм од вевтама хәдты ёх кўтн кәсты вер Югра мўвн мәнәс, тәта сорни эвәлт лапәт па пәтрүх эвәлт и мевдпос Россия мўв ёх юнтсәт.

Югра мўвн вәдты ешәк ёх! Еша вәдмән Вудан далын нух питмев 70 ода йил, ши пата мўң ветеранәт мойдум

тынәң мўвевн тәса па яма рәпитты питлүв.

Ёмвош округ дума кәща хә **Борис Хохряков** Н. Комарова путәр олаңән лупәс:

– Югра мўвев кәща не доклад эвәлт уша йис мўң округев таксәра па яма вәд. Мўң елды и тәмиты ёрәна па тәса паклүв вәдты. Кашәң од ар ай няврәм Югра мўвевн сема питд. Щит эвәлт ши кәд мир яма вәдты вер. Шәлдта хәннехәйт вәдты кеша ар хот омәсты питсүв.

Округев ЛДПР немуп тәхи кәща хә **Евгений Марков** лупәс:

– Ёмвош округ-Югра мўв губернатор Наталья Комарова ай павтум непек эвәлт уша версәв, лүвмўвевн вәдты лавәрт суртат йира вўдлә.

Справедливая Россия немуп тәхи кәща **Александр Колодич** щирн, Ёмвош округ-Югра мўв губернатор Наталья Владимировна округ мир вәдупсы сүртәт хўдыева вандтәслә.

Ичимәш нумәс КПРФ немуп тәхи кәща хә **Александр Смирнов** тайд.

Шәлдта Ёмвош округ общественной палата тәхия лўнмән вәдты не, Нўви сәңхум вош эвәлт **Антонина Ледкова**, Ёмвош округ-Югра мўв губернатор Н. Комарова тўвўм ясәң олаңән тәмиты лупәс:

– Ма вән кәща ай павтумн шимўрт амәтсум, лүв яснал щирн васәт 14 пўш ара йисәт. Уша йис, ар няврәм тайты ёх кеша хот омәсты мўв ән тәрмәд. Щиты тәп 102 хот омәсты лот мәсәт.

Ульяна МОЛДАНОВА

Мевд посн мойдасы

Округ губернатор юка-на вэлты не Наталья Комарова Нефтеюганск вошан ветеранат кэщя Пётр Кузнецова «70 лет Победы в

Великой Отечественной войне 1941-1945 годов» немпи мевд пос мойдас.

Вулаң Отечественной далын тарма далай сум хэ Пётр Васильевич Кузнецов олаңмит степень Отечественной даль орден, «Орден Петра Вели-

кого», «За отвагу», «За Победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.» па па мевд посат па ишакты непекайттайл. Там одн лүв 91 ода йил.

Округ кэща не ветеран хэя ям яснат лупас, дэдн елды хув йис нэпат тумтака атвэс. Пётр Куз-

нецов хэдум пух, катэви енмалтас, 11 хилы па 15 хилы тумпи хилы тайл. Ияха Кузнецоват рэт рэпитты олат лүнатты ки – 500 ода йил.

Ханты ясаңа тулмаштас Людмила СПИРЯКОВА

Кэща хэ нэмасл, дыв ушан рэпитлат

РИЦ «Югра» немуп хотн вэн кер тыдлэц 7-мит Нефтеюганской администрация ух хэ Вячеслав Арчиков ай павтас ЖКХ, катра хотат лосытты па йилуп утат омасты олаңан, щалта антикризисной немуп непека па Ёмвош округ губернатор партум верат олаңан. Вошан кэща лупас, рэпатайн вулаңа тайлат хотат лосытты вер, сыстам йиңк, ай нявремат лавалты хотат омасты вер, эшат йилпатты па губернатор лупум верат тунматты утат.

кэмен 1600 арат рэпатайн рэпитты рахл.

Нефтеюганск 47 ол йис, В. Арчиков ши вошн нядьяң ол вэд па вэдлэ, щата юхи янышты сыстам йиңк иса антэм вэс. Ар пүш ши вер тунматты вутьшийдсы, немалт ан тывас. Хэн лүв вошан администрация кэщя питас, щит тунматты нумас верас. Интум проект немуп непекалэщатсы палыпат муй вэщ тыдлэң йиңк сыстамтты тахи нух вантды, муй щирн ши ут рэпитты питл. Атл-хатл щата хэс щурас кубометра арат йиңк сыстамтты питлы, там пүдьяң Нефтеюганск хуши кашан хатл 17 кубометра йиңк тарупталы. Щирн, вошан мирешайн сыстам йиңк янышты питлат.

Нефтеюганск вошн советской пура эвалт ар катра хот хашас. Интум щата 280 хотн иса вэлты щир антэм, 147 хот ид рохнематы вүша йисат. Щалта щата 1600 балок немуп хот худна вэл, щитатн хэдум щурас хотан эх вэлдат. Ин-

тум вэнты нядьяң балок нух лосытсы, там пүдьяң «Юность» па СМУ немуп тахетн щит верды. «Хотат омасты непека рүвн тэняд 61 хот лэтсүв, дэдн катра хотат эвалт ханнехэйт щив каслуптаты. Там пүш ярхэс хот лэтсүв, 75 процент щитат эвалтка катра хотатн вэлты мира маллүв. Коммунальной верат тунматлүв, юхи хашум хэдум олн ай нявремат паты кат хот омассүв. Там пүш ветсот ай пушаха кат хот омаслүв. 2016-мит ол вэнты нумас тайлүв хэдум-лапат олуп эвепухат худыева садика вүты», – лупас В. Арчиков.

Мосл лупты, балокат лосытты паты там ол соткем миллион шойт вух мады. Вошан администрация ух хэ нэмасл – 2020-мит ол вэнты Нефтеюганскайн иса катра хот ан хашал. Вантэ, кашан ол вошн лапат-нивл катра хот лосытлы па ар йилуп хот омаслы. 2011-мит одн кат тахи эх хотат омассат, интум катхушьяң щимаш тахи вэл, тэняд дыв 51-кем щурас квадратной метра арат хот омассат.

Вошан администрация рэпата олаңан Вячеслав Акиндинович лупас: «Арсыр верат Нефтеюганскайн ям щира манлат. Ма нэмаслум, м у н т у н щ и р а н а

рэпитлүв». Айкел акатты эх лүвел Югра кэща не Нефтеюганск воша янхум олаңан иньшассат. «Шеңк ям, хэн Наталья Комарова муниципалитетата янхал. Культурно-спортивной хотн 700 хуят акмийдсат па арсыр верат олаңан лүвел иньшассат. Хэн ханнехэ атэлт кэща хуши янхал, щи пурайн тэл лүв вердал олаңан путартал. Мирхотн лүв вошан верат олаңан ищи уша паватл. Елды мүн ищи тамаш мирхотат верты пиньшалүв», – лупас В. Арчиков.

Щалта лупас, Н. Комарова партум юпийн вош хуват янхлат па нявремат юнтты тахет нух вантлат. Щи юпийн щитат йилпатты непека ханшлат па юнтты тахет нух лэшатлат. «Губернатор мўнева лупас катра хотат эвалт вошан эх ям хотата каслуптаты. 52-мит катра хотн интум тэл хэдум семья вэл. Күш хотэд катра, ищи па 11-мит микрорайона касалты ан даңхалат. Щитахи вош кўтуп эвалт хуваншак вэл. Ма дыв пилада вэйтантийдсум па дывел пойксум щив манты. Вантэ, ищи па вош кўтупн дыв патэда йилуп хот антэм», – лупас администрация кэща хэ.

Реональда СУРЕЙСКАЯ

Антикризисной вер олаңан Вячеслав Акиндинович лупас, там йитн вүх нүша, щит паты там ода ханшум непека посн лаварт рэпитты питас. 2015-мит вошан каснайн 194 миллион шойт вух ан тармал. Щит паты бюджетной хотат янкем процент араттыя шимл вухн масыйт. Интум нумас вэд рэпата хотат па па тахет эвалт аршак налогат па пасыр вухат касна вүты. Щиты вошан кэща лаңхал, дэдн ол суханты пурайн каснайн мосты арат вух ат вэс. Рэпата олаңан лупас, там щос вошн 110 рэпатайды хуят вэл, ши

Россия пенсионной фонд тахи Вудаң Победа 70 ол вўраңаң ветерана́та социальной вуха́т сухупта́ты пил.

Вудаң Победа 70 ол постаты вўраңаң Россия мўв президент «О единовременной выплате некоторым категориям граждан Российской Федерации в связи с 70-летием Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов» поступсыйн еш пос пунас.

Щиты дапәт шурас шойт вух еша вўдәт Вудаң дадың далясум инвалидәтпаветеранәт, концлагерятн, гетто па па ишимәш тахетн вәдүм айлат ех, щити ех имет, хуйтат Вудаң дадың, Финляндия па Япония пида далясман пәрсәт, щити далясум па дадың мәшмәдтум

Югра мўвн Вудаң дадың далясум кәт шурас хуята хотәт нух вердыт.

Округ правительство ех поступсы щирн, 306 миллион шойт вух Вудаң Отечественной дадың далясум еха хотәт йилпатты вера мәнл.

Ван хәтлуп тыдәш 2013-мит ол вўш эвәлт немасыя социальной тахет ех вантман тайләт, хуйтата нәт-

Н. Комарова: «Тәм ол Победа 70 ол постаты пилдүв, щирн худыева ветеранәт хотәтн мәты мосл».

Щити олаңаң поступсыйн округ губернатор юкана вәдты не Н. Комарова еш пос пунас. Тәм ол Победа 70 ол постәлүв, щирн Югра мўвн 23 ветерана вән кер тыдәш 1-мит хәтлвәнты йилуп хотәт мәлдыйт. Щити вер тәты пәты округ бюд-

хуятәт имет, хуйтат дады юпийн әнтәма йисәт.

Хәдүм шурас шойт Вудаң дады пурайн така рәпитум хәннехуятәт вўдәт, мәта ех 1941-мит ол лыпәт тыдәш 22-мит хәтл вўш эвәлт па 1945-мит ол Ас нопәтты тыдәш 9-мит вәнты тыл хуца рәпитсәт, щити ех, хуйтат дады пурайн рәпитты пәта орденәтн па медаләтн мойдәсыйт, па дады пурайн вән ех, хуйтат концлагерятн, гетто па па ишимәш тахетн вәсәт.

Иса вух вўты ех округевн 4481 хуят вәд. Дыв эвәлтдә дапәт шурас вўдәт 1227 хуят, хәдүм шурас – 3254 хуят. Щити вер пәта округән Россия пенсионной фонд тахийн 2015-мит олн 18 миллион шойт вух тәруптәды. Щити вухәт вән кер тыдәш мәр сухуптәдыйт.

Россия пенсионной фонд тахи айкел Хәнты ясаңа тулмаштәс Надежда ВАХ

ты мосл. Тәняд щити вера 220 миллион шойт вух тәруптәсы.

Тәм ол 306 миллион вух әнтә тәп хотәт йилпатты вера мәнл, щити тумпийн щити вухәт унтасн арсыр шўңкәт, мебель, дәмәтсүх дәтды па пирәш хуятәт ямәдты верәта мәды.

жет эвәлт 44,5 миллион шойт вух тәруптәды.

Россия мўв президент поступсы вўраңаң 2008-мит ол вўш эвәлт Югра мўвевн 481 ветерана йилуп хот мәсы.

Хәнты ясаңа тулмаштәс Людмила ШУЛЬГИНА

Округ губернатор юкана вәдты не Н. Комарова «70 лет Победы в Великой Отечественной войне» немпи мевд пос ветерана Борис Проводникова мойдәс.

Тәм ванән дүв 91 ол постәс. 1942-мит олн Борис тәп 18 ола йис, хән армия вўсы. Ол шәп пехотной училищайн вәнлтыдәс, щәдта далясты китсы. Б. Проводников Сталинград, Москва, Вязьма, Смоленск вошәт эвәлт фашистәт вошитәс, Днепр ас шәпи вўншәс. Дүв тарма далясмад пәты арсыр мевд посәт тайл: Отечественной дады I степень орден, «За отвагу», «За

Победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», «За трудовую доблесть».

Мосл лупты, Б. Проводников Сәрханд вошн сема питәс. Дады юпийн тәм вошн «К победе коммунизма» па «Сургутская трибуна» газетайнән хуца вух дўңәтты па орты хәя рәпитәс. 1988-мит олн пенсия мәнәс, тәп худна арсыр оса рәпатәйт верл.

Сәрхәнд района яңхмәлн округ губернатор юкана вәдты не Наталья Комарова Вудаң Отечественной дадың далясум хә Иван Толмачев имия Валентина Толмачёвая мевд пос мойдәс. Дүв Лянтор вошн вәд. Щити тумпийн Вудаң Победа емәңхәтл пәты ям, пирәш имия ям хошум ясәт лупәс.

Валентина па Иван Толмачевнән ияха 60 ол вәсәң, хәдүм няврем енмәлсәңән, ин 7 хиды па 11 хиды тумпи хиды вәдләт. Иван Толмачев 1944-мит олн 17 тәда ювмәлн дады мәнәс. Тәняд Ас потты тыдәш 88 ола ювумн әнтәма йис. Дүв имед округ кәщайта хәншәс, дәлн икел мевд пос дүвела ат мәсы.

Вудаң Победа 70 ол постаты пәты дады яңхум ех пәта нәтты тахи версы.

Вудаң Победа 70 ол постаты пәты Югра мўвевн Россия мўвтел волонтерской тахи рәпитты олңитәс. Щити версы, дәлн айлат ех Вудаң Победа емәңхәтл постаты ат нәтсәт.

Ин мўң округевн щити тахия 1,5 шурас хуят хәншәнысәт. Щити вер олаңаң социальной сеть хуца айкеләт ищи вәдләт. Муй айлат ех верләт? Ветеран еха хот верәтн нәтләт, щити

В. Толмачева дады пурайн тарма рәпитәс, «Тружениктыла», «Ветеран труда» немнән тайл, щити тумпийн «За Победу над Германией», «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов» мевд посәң. Вет ол юхды дүв «К 70-летию Победы в Великой Отечественной войне» мойлупсы еша холумтәс.

лапкайн дәтут, пуртән дәтләт, хотәтн хотхәры дүхәтләт, кәр әлты пәты тўтьюх сәвәртләт. «Спасибо за Победу» верн рәпитты пилдәт, щити пурайн правительства ех далясум хуятәта тынән мойлупсәт мойдәләт.

Россия мўвн волонтерской тахетн 80 шурас айлат ех рәпитләт. Россия мўв дуваттыйн 85 щимәш тахи вәд.

Хәнты ясаңа тулмаштәс Людмила ЛОНГОРТОВА

Вуды давалты ёх вэн мирхот

Мувев хатл етты пелакн Когалым вошн вэн кер тыдэщ 9-мит хатдн Ёмвош округн вуды давалман вэлты ёх VIII-мит съезд-да акмийдсат. Там вэн мирхота «Югра мўв союз оленеводов», «Югра дыднуптаты» тахи па Белоярской, Нижневартовской, Ёмвош, Сўматвош, Сэрханд вош районат эвалт вуды давалман вэлты мир юхтылдсат.

Олаң ясаң Государственной дума депутат, «Россия мўв вуды тайты ёх» тахи кэща **Д. Хороля** олңитсэлэ:

– Вўща вэлты, авие давалты ешак мир! Нын вуды пида вадман увас мўв мирев йис вэлупсы елды тэлты. Ин вуды давалты вер ахтыйн Россия мўвн Федеральной поступсы вэл. Щиут поснав тайты ёх вэлупсы тариман тайда. Щи тумпи кашаң давалт вер мосд округ кэчайт пида ияха тўңматты. Вантэ, кўтэвн хэлднтты питлўв ки, давалт сурт тэса паватлэв. Матты вер аң тывадки, тўңэш каншты мосд. Нёрум мўвн, вэнт кэртатн вэлты ёха мет ши нётты мосд. Ма, дāңхалум, дэдн кэща пириты верн яма ат тывас.

Елды Ёмвош округ мўв ават давалты верат тэты департамент кэща дāңкār ики **А. Комиссаров** ясаң тэс:

– Тамхатд непекиширн рэт мўв тайлдат па вэнт

шушийн вэлдат 974 шуши мир хоттел ёх. Щи кўтн 507 семья вуды давалман вэлдат. Вэнт кэртатн вэлты мир кэша немасыя программа рэпитл.

Елды юхтум хāннехэйт вэлупсы арсыр суртат олаңан путартсат. Лянтор пўңалдн вэнт кэртан вэлты айлдат ики **К. Кантеров** ай павтас:

– Ма Пиң мўв хāнты, Лянтор – щит мўң вошев, щата йис хāнты кэрт дāңхалўв тайты. Мўнева нётупсы мосд, дэдн кэрт верты. Щалта иверпа, мўн вуды дэттэв юпийн субсидия нётты вухн вельши мāдыюв. Имухты вуды дэтты вух мўң аң тайлўв.

Елды вэнт кэрт эвалт юхтум ики **И. Сопочин** лупас:

– Мўң тамхатл вуды давалман вэлты ёх кэша мет вэн кэща пириты питлўв. Ин ши тахийн рэпитты щира айлдат ёх вўты мосд.

Нижневартовской район хўща вэнт кэртан

вудылал давалман вэлты ики **И. Кунин** путартас:

– Мўң хонцевāн Красноярской край мўв вэл, ши щирн итэх пурайн мўң щата вуды даваллўв, вой-хўд велпāслалўв. Дыв иши мўң мўвева юхтылдлат. Югра мўв правительство па Красноярской край кэща ёха ияха дэхсāңа мўв-аватлўвн вэлты щира кашашты непеки верты мосд.

«Югра мўв вуды тайты ёх» тахи кэща **С. Кечимов** верум рэпатайл олаңан путартас:

– Ин мўң мўв вуй нўх талты тахет пида кашашты непека́т хўвāt кāпāртлўв. Щалта вуды давалты мир Тюмень, Омск, Екатеринбург па па вошата вэлупсэв ванлтаты па ёх авāң эхадн эмāщ пāта тэтълэты яңхлўв. Щи тумпи шуши мир емāңхātлāt вертыйн, мўң нётāслўв. Мет олаң пўш Югра мўв Губернатор кубок пāта Ёмвошн 2014-мит одн кāсупсы вуды давалты ёх кўтн верийдсўв.

Округн вэлты вўдэт худыева пāдалэ электронной щўңкāн верты мосд. Щирн вуды вэшты шимл питл.

Елды ар мўв эвалт юхтум хотн «Югра мўв вуды давалты ёх тахи»

кэща **С. Кечимов** па «Ямал мўв вуды давалты ёх тахи» кэща **Л. Худи** елды рэпитты щира кашашты непеки хāншсāнāн. Щи юпийн кэща пириты верапитсат. Ёмвош округ «Югра мўв вуды давалты ёх тахи» кэщая Когалым вош эвалт **М. Кечимов**, Русскинской кэрт эвалт **И. Покачев** па Когалым вош пўңалдн вуды тайман вэлты хэ **С. Кечимов** пиресты щира вэсат. Там хэ ёхлўв актāшум мира путартсат, муй щирн рэпитты питлат. **М. Кечимов** вэнт кэртан енмāс, аңкел вуды тайман вэл. Там ай хуятэв мўв вуй нух талты верат ахтыйн институт етшуптуман тайл. Лўв яснāл щирн, айлдат ёх ямсыева вуды давалты верата вэллтаты мосд. **И. Покачев** Русскинской ай вош хонāнāн вудылал давалман семьяйл пида вэнт кэртан вэл. Елды мирхотн кэщая **С. Кечимов** мирн пириша. Лўв имухты ай павтас, мāта ёх лўведа нётāсман рэпитты питлат. Щит Белоярской район – **В. Пяк**, Касум вош – **И. Попов**, Сўматвош район – **А. Вaley**, Нижневартовской район – **Л. Казанжи**, Варьёган вош – **В. Казамкин**, Корлик вош – **И. Кунин**, Ёмвош район – **А. Охранов**, Сэрханд район – **В. Тэвлин**, Лянтор вош – **К. Кантеров**, Русскинской кэрт – **И. Покачев**, Нижнесортнымской вош – **В. Кечимов**, Тром-Аганвош – **М. Сопочин** па Когалым вош – **М. Кечимов**.

Там мирхот «Союз оленеводов Югры», «Югра дыднуптаты» тахенāн ёх дэщātсат. Дыведа Ёмвош округ правительства, Когалым вош кэчайт, ООО «Лукойл – Западная Сибирь» па «Союз оленеводов России» тахи ёх нётсат.

Ульяна МОЛДАНОВА

Вэн мирхота юхтыдум мир

Вурҥа имев емӓҥхӓтл постӓсӓв

Вӓн кер тылӓщ 11-мит хӓтӓлн Ёмвошӓн мир по мойҥа юхтум хуятӓт окружной ширн «Вурҥа хӓтл» постӓсӓт. Тӓм пӓш емӓҥхӓтл ищиты «Югорская Долина» рӓтӓщӓты тӓхи пӓҥӓлн лӓщӓтсы. Хӓтл кӓтупн тыв арсыр мирӓт нывремӓт пида ӓктӓщийлсӓт.

Емӓҥхӓтл пӓншум пурӓйн Югра мӓв губернатор лӓҥкӓр хӓ Геннадий Бухтин лупӓс: «Вурҥа имев емӓҥхӓтл пӓты округев правитальства кӓщӓйт эвӓлт нынана вӓщӓ луплум. Ям, хуты тӓм ийс емӓҥхӓтл ӓнт юремӓсӓв па окружной ширн постӓты питсӓв. Мӓҥ ищиты елды ям нумӓсн, ям верн увӓс мирӓт культура ширӓт шавиман тӓйтты питлӓв. Тӓдаҥа, уяҥа па пищӓҥа хоттел ӓх пида вӓдаты!»

Ям ясӓт юпийн кӓщӓ хӓев мӓнум олн увӓс ай пушхиет сема питум хоттел ӓха мойлупсӓт мойлӓс. Щит щимӓщ ӓх, хуятат мӓҥ тынӓҥ шуши мир ийс вӓлупсӓв па культура верӓт дерамтты пӓты ар ӓр пунсӓт. Мослӓстӓты, тӓм олн Ёмвошн 15-кем шуши мир семья хущи нывремӓт сема питсӓт.

Елды мойҥ мира ӓмӓщ якхот ванлтӓсы. Тӓта «Хӓтл» немпи Асугорской театр эвӓлт увӓс артистлӓв, «Лылӓҥ

союм» эвӓлт нывремӓт, «Ялпус махум» ариты-якты пушхиет, Югорской государственной университетн вӓндтӓйлды айдат ариты нӓҥие Лариса Миляхова па Сӓрханл район эвӓлт юхтум «Тром ӓван мокут» арӓҥ-якӓҥ имет па эвиет шуши мирлӓв арӓт арисӓт па якӓт ванлтӓсӓт. Щи тумпийн мет хурамӓҥ вурҥа имев лӓмӓтсух ӓктӓщум мира алӓсы.

Пушхиет пӓты сырсыр увӓс мир кӓсупсӓт па юнтутӓт версыит. Щи юпийн мет ям юх шӓкӓт эвӓлт тыхлӓт лӓщӓтум эвиет па пухиет мойлӓсыит. Ай пушхиет амтӓҥа па апрӓҥа сырсыр верӓт версӓт, щи

пӓты арсыр мойлупсӓтн ӓша катлуптӓсыит.

Вӓншӓк айдат ӓх пӓты шуши мир ӓрӓщты кӓсупсӓт лӓщӓтсыит. Ӕрӓщты хуятӓт тӓта кулащсӓт, тыншӓҥ сӓва ӓвӓлсӓт, нӓлӓт ӓсӓлсӓт, павӓртшопӓхтыйн хирн сенкащсӓт.

ЩИ тумпийн мойҥ мир пӓты тынесты хӓр лӓщӓтсы. Летуг-яньштут тумпийн тӓта арсыр увӓс мир пурмӓсӓт па хурамӓт вантты па лӓтты рӓхӓс.

Тыв юхтылум шуши мир хӓтл мӓр кӓтӓлн путӓртсӓт, як хот вантсӓт па тови хошум ӓмшӓлӓсӓт. Тӓмиты мӓҥ вурҥа имев емӓҥхӓтл постӓсӓв.

Ирина САМСОНОВА

**Мўң мўевн
вўдең әхәлн кәсты
емәңхәтләт товийн
арсыр вошәтн
верәнтләйт. Ма тәм
ванән нөрмәң, екрәң
Когалым вошән авиетн
наврәдты хәтлә яңхсўм.
Тәм вошн вўды
давәдты әх кәсты пәта
емәңхәтл 2006-мит ол
вўш эвәлт верты пйтса.**

Тәрум ащев етәр па меләк хәтлән хәтәл верәс. Хурамәң еңк хоптең әхләт па молупщәң, сәхәң мир емәңхәтлә Когалым вош кимәл екарән әкумсәт. Лыв вәнт кәртәт эвәлт ям сыри хоптыдал, хәхләң авиеләд кирман юхәтсәт. Сәрхәнд мўв каркам неңиет адәң хәнялән нюки хотләдн кәрләд алсәт. Мойң әх кеша дәнт йиңки пўтләд па арсыр детутләд кавәртсәт. Кәщайт вўщайң ясәт әктәшум мира лупмел юпийн вўдең хуятәт емәңхәтл олңитса.

Наврәдтум хә әх күтн уша йис – шеңк пәсты кўруп, пәстыешупавиет кирман Леонид Комтин тайс. Кимәтәхия Семён Сопочин питәс. Хәдмит вўша Владимир Сопочин юхтәс. Нын ши вәдән не хуят такла вўды ташән вәлтыпищәнтәм. Вантә, хошум па хурамәң нүплүв молупщәт, хәләң вейт, нәй сәхәт тәп имет ентты хошләң. Каврум шай па епләң. Нянн иши неңәт верләт.

Әхда делумтумн йиңки доньщ пәсәң тәп кавәрмийс

Щимәщ апрәң неңиет тәм емәңхәтәдн вўдең әхәлн кәссәт. Лыв күтәдн мет тарма авиет вошитты Светлана Комтина хошмәл. Кимәт местая – Светлана Сопочина юхтәс. Хәдмит тәхия Людмила Сопочина питәс. Тәмтиты вўдең әхләтн наврәдты тәхи пәда вантты вера әмәщ. Кәсты әх хәлүм хопты кирум әхәдн делумтәдн йиңки доньщ пәсәң тәп кавәрмийл. Ши пәта ищипа тәм емәңхәтлә Когалым воша ар мир юхтыйлдәт. Мойң әх мурта вўдәт пидә хур вўләт. Щәлдә няд нюки хотәтн каврум шайн, дәнт йиңкән юхтум имет, икет яньщдтәсийт. Ши мәр па камн итәх хуятәт әхумвоньщүмүт, вўды нюхи па хурамәңа ентум вейт, порхайт, сәк эвәлт кәртум хирьет па арсыр әмәщ утыет тынысәт. Әхәл шәпа нәвармән оләң тәхия Валерий Кечимов питәс. Кимәт тәхия ищи щирн Виталий Мултанов юхтәс. Хәдмит тәхия тәм кәсупсийн Виктор Пяк вўс. Сәрхәнд мир күтн Степан Сопочин тынщәң тахты мет тәс. Кимәт тәхия Альберт Покачев вўс. Хәдмит вәнта әх күтн Сергей

Мултанов етәсәс. Әр вәнтман икет күтн Степан Сопочин нух питәс. Кимәт тәхийн Владимир Вылла вәс. Хәдмит тәхия Валерий Покачев холумтәс.

Имет күтәдн әр талты юхән әрәщсәт. Мет ләңкрәң-күншәң әр не Ангелина Рынкова. Кимәт тәхия Диана Мултанова вўс. Ида Мултанова хәдмит тәхия питәс.

Ши тумпи хоттел әх күтәдн кәссәт. Николай Ермаков, Владимир Сопочин, Людмила Книзянова па Людмила Кечимова семьяләд пидә әмәщ пәта мойлупсәтн кәтлуптәсийт.

Ма тәта Лянтор вош эвәлт юхтум әвие Вера Кондратьева пидә вәй-тантсум па иньщәсsem, тәм емәңхәтләң әмәщ муй әнтә.

– Ма Лянтор вошн енумсум па вәдлум.

Тәта мет ши әмәщ хәнты мирев вәлупсы вантлүв. Вантә, руш күтн вәдман хульща муй шўваләлүв. Мўңева шеңк вера әмәщ тәта вәс. Хошма ләмәтлясүв вўдең әхләт пәда вәнтман мурта шәшийлдсүв. Авиет хонәңән хур вўсүв. Па ол тәм емәңхәтлә ма нявремәңадам па икем пидә юхәтлүм. Мәнәма тәта әмәщ вантты, хутыса рәтналәм вўдең әхәдн кәсләт. Мўң лыв пидәла амтәтьлясүв. Нюки хотн хўд хошум йиңкән яньщдтәсийов, кәдең нянь дясүв. Ма щиремн, тәм мет ям па мосты емәңхәтл.

Вўдең әхәдн кәсты хәтлә мир ар вошәт эвәлт юхтыйлдәт. Тәта вәтәң хуятәт, рәтнайт вәйтантыйлдәт. Тәп шаль тәм емәңхәтл и хәтл мәрә тәп верәнтлә.

Ульяна ДАНИЛО

Нюки эвэлт пурмәсәт ёнтләт

**Тәм ванән мўң «Хәнты ясәң» па
«Луима сэрипос» шуши мир пәты есәлты
непекһән хуши вертутәң хуятәт па верәт
оләңән хәншты пйтсўв.**

Лянтор вошн «Ка-лылы» рәпитты тәхи вәд. Тәм тәхиянявремәт яңхләт. Шәта арсыр ванлгупсәт альдыйт. Мет әмәщ вантты нюки эвәлт верум пурмәсәт. Шуши мир ләмәтты сўхәт ёнтты пәты вәнт, хотәң, тухләң войт па хўд утәт сопәсләсәт. Вўды кепләт хўв мәр йиңка пунман тәйсыйт, пўндал нийты юпийн сора хулт лакәндәт. Ши юпийн яма ләщәтды па сорәлты эхәтды. Щәлта ёшн тәнәлдды. Ләпта йитийн ими ваньщты вўянтәд. Йис вўш эвәлт нюкивейёнтсәт. Хәншет одюпн пунсыйт, итәх кўра ләмәтты утәт шеңк хурамәң вәсәт.

Ин тәм йисн муртәңа тәмәщ пурмәс шиваләды. Непекәң ёх увәс мўвн яңхман щитәт нух хәншсәт па ши унтасн итәх верәт нух дылнуптәдыйт. Учёный ёх наука щирн ләщәтум рәпатайт хуши ши оләңән шимд хәншман вәд. Ши вер оләңән А.А. Богордаева, Н.В. Лукина, С.В. Иванов хәншсәт.

Тәм ёнтты вер народный мастер России Екатерина Егоровна Усанова эвәлт иньщәссы. Лўв Колсомовы вәнт кәртән вәд.

Интәмнынверитләты уша павәтты, муй щирн вўды пўнәң сух эвәлт нюки ләщәтты:

– хәдэвәт пеләк хәнтәт щит кәт щирн верләт. Ютләщты картийнвўды муй па вой сух и пелкәд вәшумды. Кимит щирн сух эвәлт тәп пўнәт нух талдыйт, шўншдал щиты хәйдыйт. Нюки хәлытийн йиңки пўдўпн әд нух мәнхды. И пеләк сух депәт, кимит – нюки йиңкәң ән нивләды па ән пушды;

– хурам хәншты пәты одюп кавәртты мосл. Нюкилопсәт донәнияха ёнтдыйт;

– нюки сух яма тәнәдты юпийн ермак сух иты кўлыя йил;

– нюки эвәтты пәты тыйң кеши вўты мосл па щит ваньщтийн тәса щуритды. Кеши исә тўңа тәйты мосл. Ши пурайн тәп тәс хәншет тывләт. Нюки эвәттийн сохл пайды ат вәс.

Нюки сух хәнши эвәттийн нуви па питы сухнән и әхтыя пундыйнәң. Щиты ихурасуп кәт хәнши тывд. Питы хурам нуви ута пўвәтды па ай юдн ёнтды. Имет ванкўтды сўмәт па вўды оңәт хәншет ёнтсәт. Хәнши эвәттийн хәншты юх

ёша ән вўйлясәт. Ёнтәсты неңәт хурамәт нумәсн тәйсәт. Дыв пурмәсәт верләт, ши тумпийн кашәң йис ут непекәт хўват вантләт па нух дылнуптәләт. Ёхәт па елды па ёх вәндтәләт.

**Дислобархон
БЕКТОШЕВА
Хәнты ясәңа тулмащтәс
Раиса РЕШЕТНИКОВА**

Тўтдейм ай кәртые

Округ дуваттыйн йис вўш эвЉдт арсыр кәртыет вәсәт. Непекәтн Сўмәтвош район олаңән хәншман, лўв па тәхет кўтн мет сыры тывәс, щит 1782-мит олн. Шив интәм вәдты Октябрьской па Советской районңән, Ямало-Ненецкой округ хәншман вәсәт. Ин тәм пўш 10 тәхи Сўмәтвош района лўнман вәдләт, щит Берёзовской, Саранпаульской, Няксимвольской, Хулмсунтской па па тәхет.

Тўтдейм кәртые олаңән мўнева айкел С.С. Вениаминова (Новьюхова) китәс. Лўв ипўш Матвей Егорович Новьюхов хәншум киника ёша вўс па щата сама рәхты ям ясәт кәртыел олаңән лўнтәс:

– Ма Тўтдейм кәртыем хўвн, тәп сәм дыпемн ванән.

Светлана Семёновна ай пура олдад нумсәлн нух хувләсәт па щата вәлүм вәтәң ёхлад нәмәлмәс.

Тўтдейм кәрт Вухадь юхан хоңаңән омәсл, Сўмәтвош эвЉдт нухды пелды 35-кем верста мәнты мосл. Хопн мәнтийн вәйт пеләкн кәртәң мир турн хәрәт па вәдпәсләты тәхет кәдләт. Кәрт кимда вана юхәттийн кәрәщ сәнхум керәтды. Щата емәң хәр вәд, шив поресты яңхләт. Шив юпийн едәншәк Тўтдейм нуды. Хәнты тәта 25-30-

кем хот омсәс. Интәм итәх хотәт тәп хәщсәт. Кәрт хўват яңхтийн муртәна хот вўдәт худна шивәдәлән. Кәртәң мир ванкўтды вой-хўд вәдпәсләты юхтйылдәт. Вәнхуятәт панявремиет ванши кўтн яңхләт па дыведа щив эвЉдт ям па әмәщ. Тәта йис вўш эвЉдт Новьюховәт, Вортупенковәт, Рябчиковәт, Шоколковәт, Явровәт па па ёх вәсәт. Хәнтәт кўтн сәранәт па рўщәт па ликмийдсәт. Шив пурайн вўды тащән кәртәң ёх па яңхсәт. Нявремәдәт и ол мәр холты-вәдты хотн вәсәт. Кәртәң эвиет па пухиет иса вән хуята нәтсәт. Рәпитты дыв хәршет, муй тўтьюх, муй па турн хәрн иса каркама вўянтсәт. Етна ода вәнхуятәт, айдат ёх, нявремәтеңтапуталыйн юнтсәт. Шив юнт пурайн юхнпуталы хойты артән и пеләк эвЉдт па пеләк

вәнты хәхәдты мосәс. Шив юнт лўнән мира шеңк мостәс.

И хурн Ас нопәтты тыдәщн олаңмит хәтл емәңхәтл Светлана Семёновна әшкола пўңәлн вәндтыдум пушхиет пида додь. Вантә, тәм хурәт вантты юпийн, нын, мосәң, вәтәң хуятәт уша павәтләты. Әшкола-интернат хәлүм класс па вәдты-холты хот йитәт тәйс. Хўв хот йитн арсыр емәңхәтләт верәнтсыйт. Итәх пурайн Сўмәтвош эвЉдт кина тәтлҗасы па иши щата ванлтәсы. Нявремәта вәндтйылды шеңк әмәщ вәс. Вантә, вәндтәты хуятәт нявремәт пида яма рәпитсәт. Рўщ ясәң ән тайты пушхиет сора щив ясәңа питсәт. Тәп рәт

ясәң дыв пәтәда мет тәк па әмәщ вәс.

С. Вениаминова яма нәмләдә, муй щирн рыпәк ёх Алясы пусл немпи тәхия ләщатйылдәт. Лўв хўв щив ут ән мутшәслә. Тәп вәна ювмәд юпийн карта непек хуши Алясы пусл вәйтәс, щит Ләв пусла увәс, щата ванән вәдмәл. Товийн тәп лоньщ лудал, пан кимәлн ратхәр верды па вән кев пўтәт тўта ехәтлйит. Ювәртум тунты лопсәт хўв мәр кавәртсыйт. Шив юпийн тунты депта йил, муй щирн мосл щиты ювәртды. Тунты лопсәт ияха ёнтсыйт па сәран хопа лаңксыйт. Ерт павот эвЉдт хәннехә давәлсы. Вән сәран хопа пурмәсәт па детутәт ләдсәт па сўс вәнты нудив хўд вәдпәсләты па сопасләты мәнсәт.

Ма ләнхалум Тўтдейм кәртәң ёх, хуйтат тәта сема питсәт, енумсәт, тәм хурамәң кәртые олаңән па ат хәншләт па хурәт китләт. Хәнты вошие пўңәлн ай кәртыет па омәссәт. Нын щив олаңән «Хәнты ясәң» газетая хәншаты. Щиты уша йил мәта рәтәт тәм мўвн вәсәт.

Светлана ВЕНИАМИНОВА
(Новьюхова),
Тәк кәрт не
Хәнты ясәңа тулмәштәс
Раиса МОЛДАНОВА

Касум хуши кэртан көща не Алсу Хасимовна Назырова арсыр вер олаңан иньщассем. Там хатл ханшлум, муй лүв путартас сыстам йиңк, тут ёсупсы эвалт лавлэсты вер па мешан хуятат олаңан. Па пурайн ай паватлум, муй А. Назырова общинайт па крестьянско-фермерской тахет олаңан лупас. Щалта катра хотат эвалт йилуп хотата каслуптаты вер ахтын.

Интум сыстам йиңк яныщдэ

Алсу Назырова

– Катра йис вүш эвалт кэртан мир юхи яныщты йиңк юхан эвалт адлясат. Там йисн ши йиңк хөдөң. Муй верлатн, дөдн ханнехөйт сыстам йиңк ат тайсат?

– Тәняд Касум вошн йиңк сыстамтты паты йилуп тахи версы, ши юпийн юхи яныщты йиңкев яма ши йис. Итәх хуятат дыв хотдад вәнты йиңк шошиты түрпайт версат. Хуйтат ләнхалат, ши мир хотата вух саты сыстам йиңк ешалт тәлүв. Вухлы шир вэд умлөп тахи эвалт йиңк адляты. Там пүш кэртан мирхот верантсүв, щата ма рәпатаем олаңан мир ешалт путартсум. Әхат районэв көща С. Маненков тыв юхтыдас, иши рәпатайл олаңан ай павтас. Ши мирхотнән пурайн ханнехөйт тәп банкомат Касумн омасты пойксат. Интум

дыв сыстам йиңк тайлат, щит паты ши олаңан путар иса антәм вәс.

Тәрум дорн, Вүтвошн па вүт кэртатн вэдты мир паты районной па Касум вош вухат рүвн йиңк сыстамтты хушапәт ләтсүв. И хушап нивәдкөм шурас шойт вух тын тайл. 54 хушап Тәрум дор павөнткэртат мира ортсүв, 38 хушап Вүтвош ханнехөйтә мәсүв. Кашан хуят щит вүймәд паты непекн ешпос пунас. Ай кер тыдәшн Тәрум дора Вүдең мир еманхәтла янхсум. Щата итәх хуятат хуши юхи ләнтийлдсум, дыв хушела ши хушапәт шиваләсум па иньщассум, йиңк сыстамтлат муй антә? Лупсат, щиты верлат. Әхат хушаплада картридж немуп йилуп щүңкәт мосмәтлат. Худна ән вәдем, мосән, хуйтат тыдәш вух иса ән тайлат, дывела тәрум

паты ши ут мәлүв. За-кон ширн рәхд ки, алпа, худыева мира ши щүңк вухды ортлүв.

– Кашан лүнар тахетн тут ёсупсы питыйл. Ай кэртат тут хәрәтты пурмәс тайлат?

– Па муй. Тәрум дорн па Вүтвошн итәх ханнехөйт тәрум паты тут хәрәтлат. Дывела дәмәтсүх, мотопомпа па ранцевой огнетушитель немуп утат мәсүв, щалта лаймәт, картсәрәт тайлат. Ши пурмәсәт кэртан көща ампарн тайлдыйт, мосты пурайн щалдсаты вүдыйт. Касум көща хотэв вухат унтасн щитат ләтсүв па ши кэртанәна тәсүв. Ши тумпи Вүтвош па Тәрум дор күтупн пожарный щит немуп сохлат нух ехәтсыйт, щитәти щитүт хәрәтты пурмәс тайлат.

Тәрум дор, Вүтвош муй вүт кэртат пүналн хән вәнәтэв тутн дөтө питды, имухты ши олаңан Нуви сәнхум эвалт айн павәтдыюв па шив вәнәтәт лавәдты әх тухлән хопн мәнләт. Итәх вүдең ехлүв Ямал мүвн каслат, дывела нөтты паты Надымской район көчайт пилә карткел хуват путәртлүв. Касумн добровольной дружина вәд, ши әх тухәлпи Центроспас «Югория» хуши рәпитты әх мүн мүвевн тут хәрәтлат.

– 2013-мит олн Нуви сәнхум районан 26 хуят, хуйтат мәш тайсат, рәпатайн вөйтсыйт. Щитат эвалт яң ханнехө – щит шуши әх. 2014-мит олн вән кер тыдәшн рай-

онхуватты йн 869 мешан хуят нух ханшаньщман вөсат. Ши мир күтн 343 не-хә рәпитты кәс тайсат, рәпитсат тәп ләпәтгян хуят. Муй ширн нын щимәщ әха рәпата кәншты нөтләтн?

– Мешан әх күтн рәпитты әр тайты хуятат Нуви сәнхум вошн рәпатайды вэдты мира нөтты хотн нух ханшаньщдәт. Ши хот эвалт Касумн Евгений Максимович Молданов рәпитл, лув кэртан әха рәпата вөйтты нөтл. Хән рәпата вәд, Нуви сәнхум центр заньтөсти хотн рәпитты мир лүвела луплат, мәта хуят интум рәпатая вүты шир вәд. Хуйтат мүн хушөва рәпата кәншты юхтыйлдәт, иса дывела нөтлүв. Мосл лупты, рәпатайды әх күтн щимәщ хуятат вәдләт, хуйтат немхута рәпитты каш ән тайлат. Ипүш центр заньтөсти әх ләнхасат, дөдн Касум ханнехө сопекәт йилпәтты рәпәтнека тәрум паты ат вәнлтыдәс. Щалта рәпата тахела мосты пурмәс мәты вүтцийлдсат. Кэртан ехлүв эвалт немхуят шимәщ рәпатая вәнлтийлды ән кашащас, щикүш дывел пойксүв. Там пүляң мешан әх эвалт вүдең компани-яйн Н.И. Брандт рәпитл, ашколайн, нявремәт лавәдты хотн, күлупн па спорткомплекс немуп хотн щимәщ хуят антәм.

Реональда
СУРЕЙСКАЯ

Культура нух алумтыя арсыр вер верды

Нягань вошн 300 мултас ханты па вухаль ёх вёл. 2008-мит одн щата шуши мират культура нух алумты па пурмас верты хот пүншы, рўщ щирн Центр культуры малочисленных народов Севера немн альщадлы. Щи хот олаңан маңема щата рэпитты ими Зоя Проскурякова путартас, там пўлян шуши ёх эвалт щата тәп лўв рэпитл.

1992-мит одн щи хот пүншты нумас паватсы, хән Нягань хуши шуши мират вәлупсыя нётты тахи версы. Щи пура вәнты хәнтэт па вухадят емаңхәтләт па вандтупсәт арсыр ашколайт хуши верантыйлдсәт. Оса хот ёша павәтмел юпийн дыв ванкўтлы вәйтантыйлдты пйтсәт па вәтща Вурна хәтл, Рәт ёх хәтл, Хўд вәлпәсләты мир па пасыр емаңхәтләт пориләдәт, вандтупсәт па якты-ариты хәрәт верәнтләт. Зоя Проскурякова ясаң щирн, рәпатайн дыв мет вудаң вера шуши мир культура нух алумләт. Щәдта хәнты вәлупсы нўм мўв мира ванләты па щит олаңан дыведа ай павәтты. Щит вўраңан дыв рәпатнеклад хәнты пурмасәт верләт, «Духовная культура коренных народов Севера», «Дары природы» па пасыр немуп вандтупсәт ләщәтләт, нумсаң непекәт хәншләт па арсыр мирхотәт верләт. «Хотэвн вертут верты хот йитәт тайлўв,

щәта рәпатнеклўв сәк кәрәтләт, щәшкан, вой сух, юх па сухта эвалт пурмасәт верләт. Итәх утәтшуши мир пурмасәт хураспет. Ед тыныты утәт ищи верләт, әхәт хотэвн па емаңхәтләтн щитәт мира тыныдәлўв. Ай ёх вертүт вертыя вәндтәтыпәты «Расписная сказка» немуп тахи вәл. Вәл-вәл дыв пәтәда «Земля моя Обская» немуп вертутәң кәсупсы ләщәтйилдўв. Ванкўтлы ашколайт эвалт пухәт па эвет хәнты пурмасәт вантты юхтыйлдәт», – лупәс Зоя Ивановна.

Щи хотн аканяң театр вәл. Товийн Вурна хәтәлн луңәлтуп верәнтды, вурна акань ай пушхәта хәнты вәлупсы олаңан па щи емаңхәтл әхтыйн путартәл. Лариса Новикова щит ләщәтылдәс. Лўв хурамәң хәнты ләмәтсуха ләмәтдиләс па ай эвета, пухәта мўң мирәв ләмтутәт олаңан ищи ай павтәс. Щи вер тумпи лўв ай ёх пәты «В гостях у обских угров» немуп вәндтупсы верәнтәс. Щәта дыведа путартәс, хутысаты дыв

Пўва пеләк эвалт ям-пелка: Л. Сваровская, З. Проскурякова, Н. Бондаренко, К. Шадрина

вәлдәт па вәлпәсләдәт, муйсәр моньщәт, арәт тайләт па хурәтн, кинәятн шуши мир хотәт, хопәт, әхләт па па утәт ванлтәс.

Нял ол мәр нявремәт пәты «Солнечный зайчик» немуп рўтьщупсы вәл, арсыр нўм мўв эвет-пухәт хәлум щос шуши мир вәлупсы олаңан уша павәтләт, хәнты юнтутәтн юнтләт па кәсләт. Щәдта шуши мир олаңан верум ай кинәйт ванләт па хәнты ләмәтсухн хур вўдәт. Щи тухәлпи вән ёхн дыв сәк кәрәтты, юх пурмас верты па акань ёнтты вәндтәлйит.

2012-мит одн 9-11-мит классәтн вәндтылум хәнты па вухаль эвет пәты «Звезда Севера-2012» немуп кәсупсы верәнтсы. Кашәң эви

лўв олаңн рәт ясаңан па рўщ щирн ай павтәс. Щи юпийн ванлтәсәт, муйсәр рәт мир ләмәтсухн дыв дольдәт, щәдта арисәт, яксәт па хәнты щирн кавәртум ләтутлал шәшсәт. Кәсупсийн нух питум эвет «Звезда Севера», «Сияние Севера», «Надежда Севера», «Жемчужина Севера», «Мисс зрительских симпатий» немн альсыйт па мойлупсийн мойдәсыйт. Ипўш мет ай эвет пәты «Мисс акань» немуп кәсупсы вәс, дыв худыева хәнты ернас ләмтйилсәт па вән эвет иты ищи ар щирн кәссәт. Там верәт тухәлпи культура нух алумты хотн рәпитты неңәт сотсыр верәт верәнтләт, па пурәйн щи олаңан елды хәншлўв.

Реональда ОЛЬЗИНА

Венгр хә мойңа юхтылăс

Там ванан «Ханты ясаң» па «Луи-ма сэрипос» газетайнан есăлты ёх хуши Югорской государственной университетн мадьяр ясаңа вѐнлăты ики Йожеф Балажи мойңа юхтылăс. Ёмăш, хути там вѐйтантупсы лўв сема питум хăтлăдн вѐс.

Йожеф Балажи 1954-мит ол вѐн кер тылăшн сема питăс. Ветмит класс вўш эвăлт рўш ясаңа сăмăлнталты пит-сы. Щиты ашколайн вѐнлтыйдмăдн мър лўв кашăн хăтл хѐлум-нял щос ясаңат вѐнлдуман омсăс.

Ашкола етшуптумăл юпийн Йожеф Будапештской университетта вѐнлтыйлты мăнăс. Тăта нумсăн айдат хѐ елды русистика вер, мадьяр ясаң палитература вера вѐнлтыйлты питăс.

Интăм ёмăш хăннехѐ рўш, английской па мадьяр ясаңат тулмаштăты хѐя вѐл.

25 ол юхды Йожеф Балажи мет олăң па хон пелăк мўвăт эвăлт айдат ёх пида рѐпитты питăс. Кăт ол лўв Санкт-Петербург вошн рѐпитăс, щăлта Южной Корея па Китай мўвнăнн мадьяр ясаңа айдат ёх вѐнлăс. Мăнум олн Йожеф Балажи Югорской государственной университетта айдат ёх пида и ол мър рѐпитты вохсы.

Югра мўв айдат ёх олăнн лўв щиты ястăс: «Айдат ёх ямăт, юхи мудты вѐнлăты вер мăлум ки – иса верлăт, немăлт ясаң юхды аң луплăт. Вѐнлăты тăхия юхăтты щир аң тăйлăт

ки, мăнема щи олăнн путăртлăт. Щит пăты Югра мўвн ям айдат ёх вѐдлăт».

**Ирина
ПОСЛОВСКАЯ**

Ясцев ихурасупшăк

Ёмвошн ар мўв эвăлт Сурдлимпиада тăхия кăсты мир юхтыйлсăт. Щит вевтама муй па иса аң хѐлты ёх кеша лѐщăтум кăсты хър. Тыв юхтум мир кўтн ясаң щир рѐтлўв па вѐсăт. Венгрия мўв хăннехуятăт ханты па вўхаль мир пида вѐйтантты нумăс версăт.

Щ и т ы Ю г р а лыднуптăты хотн венгрăт, хăнтѐт па вухалят вѐйтантсăт. Яха юхтум рѐтна мир каврум шай яньщман кўтѐвн путремăсўв. Югра лыднуптăты кѐща хѐ Александр

Новьюхов «Дорогой предков» немуп вер олăнн путăртăс. Щит Ёмвош округ шуши мир па Венгрия мўв ёх ияха лѐщăтты верел. Елды «Югория» немпи тăхийн айкел кăншман рѐпитты не Татьяна Мерова вўхаль ясаңн па ма Ульяна Данило ханты ясаңн мойң ёх пида вет вѐнта лўнтасумн. Щи эвăлт лўнăтты верев вет вѐнта пăдн хѐлтыйн ихурасупшăка вѐл.

Ханты ясаңн: **ит, кăтн, хѐлум, нял, вет.** Вухаль ясаңн: **аква, китыг, хурум, нила, ат.** Венгрия мир ясаңн: **эдь, кеттѐ, хааром, ниидь, ёт.** Нюр ищирн пилд «сем» ясаң. Ёхăт хўдыева ёмща ихурасуп ясаңат кăншсăт. Йистелдн хўв мўвн вѐлты Венгрия мир мўнева ясаң щир рѐтная лўнтаслăт.

Ульяна ДАНИЛО

Н. Анагеева верум хур

Кӓртӓт хӓват янхты вер сухнӓс

Вӓн кер тыдӓщ 22-митн Сӓрхӓнл район Белый Яр кӓртӓн «Дорогами героев – дорогами Памяти» немпи машинайтн янхты вер сухнӓс. Щи вер «Союз поисковых формирований «Долг и память Югры» па Ёмвош округ «Поисковое движение» немпи Россия мӓвтел тӓхи ӓх лӓщӓтсӓт.

Мосл лупты, хуты машинайтн щи вошӓт мухты мӓнӓс:

– Нижневартовск – Радужной – Новооганск – Большетархово – Ваховск – Ларьяк – Излучинск – Зайцева Речка – Покур;
– Высокой – Вата – Лӓнски пос вош – Белый

Яр – Уль-Ягун – Русскинской;

– Югорск – Пионерской – Алябьевской – Таёжной – Малиновской – Юбилейной;

– Урай – Ягодной – Междуреченской – Мортка;

– Нефтеюганск – Каркатеевской – Пойковской – Сингапай – Юган-

ской Ас.

Щи янхты мӓрн «Давным-давно была война» немпи вандтупсы версы, Вулаң Отечественной далъ олӓнӓн урокӓт тӓсыйт па щи пура вӓш эвӓлт солдатӓт кӓншты верӓт олӓнӓн путӓртсыйт.

Щи вер тӓнлуп тыдӓщ 27-митн олӓ олӓнитсы,

щит 3350 хуят вантсӓт.

Щи юпийн елды немасыя киника стӓл. Ай тӓхет потты – Ас потты тыдӓщӓнӓн мет яма па апрӓңа щи вер тӓты ӓх ишӓк непекӓт, Брест воинской слава воша янхты пӓты путӓвка-непек мойдӓды.

Хӓнты ясӓңа тулмаштӓс Людмила ШУЛЬГИНА

Югра мӓв духӓң кӓсупсы мӓнӓс

Айкед хӓншты па ӓкӓтты ӓх Россия луваттыйн лӓхн хӓтӓтлӓты кӓсупсы вер ӓхтыйн федерация тӓхи кӓща Сергей Кряннин, Федерация Кубок хуща тӓл кӓсупсӓт вантман тӓйты ики Анжело Коррадини па Ханты-Мансийской банк кӓща хӓ Дмитрий Мизгулин пида вӓйтантайлӓт.

Щӓта «Югорский лыжный марафон 2015» духӓң кӓсупсы олӓнӓн путӓртсы.

Югра мӓвн мет олӓн щимӓщ кӓсупсы 2013-мит ол вӓн кер тыдӓщн Д. Мизгулин унтасн лӓщӓтсы. Мӓнум ол вӓш эвӓлт «Югорский лыжный марафон» мет вӓн «Russia Loppet» мӓвтел ӓрӓщты верӓта лӓңты питӓс.

С. Кряннин эвӓлт уша йис, хуты тӓм олн кӓт щурӓскем хӓннехӓ духн хӓхӓлты питлӓт. Щит ӓнтӓ тӓп Югра мӓвн вӓлты хуятӓт па мӓвӓт эвӓлт юхтум мир ищи кӓсты питлӓт.

Д. Мизгулин путӓртӓс, тӓм кӓсупсийн кашӓң хӓннехӓ духн хӓхӓлты веритӓл. Интӓм непек тыв арсыр луват мир китсӓт. Щит и ол вӓш эвӓлт пушхия па 90 тӓл вӓнты ювум хӓннехӓ. Кӓсты хуятӓт вет, хӓс вет па ветьяң верста духӓң

пӓнт хӓват хӓхӓлты ӓш пириты веритлӓт.

Россия мӓв пӓты ӓрӓщты ӓх кӓтн вулаң духӓң хуятӓт кӓсты ищи питлӓт. Щит А. Легков, А. Гафаров, Е. Дементьев, Е. Белов, С. Устюгов, С. Турышев, А. Гафаров, И. Альпов, Г. Ретивых, Ю. Иванова, С. Слепцова, А. Волков, Д. Ярошенко, Н. Круглов па О. Вилухина.

А. Коррадини лупӓс, хуты мӓвтел кӓсупсы верты елпийн арсыр верӓт тӓңширӓңа лӓщӓтты мосл. Щи мосты верӓт Ёмвошн тӓса лӓщӓтсыйт. Щит 50 верста дух мӓнты ӓш, щӓлта Европейской телерадиовещание хӓват иса мира кӓсупсы вандтӓты вер па духӓн кӓсты вулаң хуятӓт. Щи тумпийн «Югорский лыжный марафон» лӓщӓтты ӓх вухӓң мойлупсы вӓна версӓт. Тӓм кӓсупсийн олӓнмит тӓхия питум ӓх кӓтн

кӓткем миллион шойт вух ортлы.

Вӓн кер тыдӓщ 11-мит хӓтӓдн Ёмвош Горная юхан хонӓнӓн алӓң саты марафон кӓсупсы ӓрӓщты хӓннехуятӓт ӓктӓщты питсӓт. Ияха лӓңӓтты ки, арсыр тӓхет эвӓлт юхтум 1500-кем хӓннехӓтӓм хӓтӓдн духн хӓхлӓс.

Мӓвтел духӓң кӓсупсы шуши мир ӓрӓщты хуятӓт олӓнитсӓт. Лыв духӓң пӓнтӓл и верста хӓватн вӓс. Сӓрхӓнл районӓн вӓлты хӓнты хӓ Виталий Рускин мет олӓң финиша юхтӓс.

Щи юпийн арсыр мӓвӓт эвӓлт юхтум хӓннехуятӓт хӓхӓлсӓт. Кӓсупсы сухнум юпийн

уша йис, мӓта ӓх олӓң тӓхет вӓсӓт. Олӓнмит тӓхия 50 верста духӓң пӓнт хӓватн Швейцария мӓвн вӓлты хӓ Тони Ливерс па Белоруссия мӓв эвӓлт юхтум не Екатерина Рудакова питсӓнӓн. Кимит тӓхи ищи Белоруссия мӓвн вӓлты хӓ Алексей Иванов па Франция мӓв эвӓлт юхтум ӓрӓщты не Аурӓли Дабюдик вӓснӓн. Хӓлмит тӓхи Российской кӓсты хӓ Евгений Белов па Италия мӓв эвӓлт юхтум не Антонелла Конфортотла ӓша павӓтсӓнӓн.

Ирина САМСОНОВА
Интернет тӓхи эвӓлт
вӓюм хур

Кева яңхсәт

Сүмәтвош районән ай кер тыдәш 26-28-мит хәтлән «Ма мўем» немпи эколого-краеведческой экспедиция вәс. Хулимсунт ашколайн вәндтйидты нявремәт Татьяна Андреевна Головина учитель пида Усть-Манья вухаль кәрта яңхсәт. Тәм ай кәрт Кев пўңәдн вәд. Дыв ши мосты верн Ольга Васильевна Баранова кәрт кәшайн нәтсыйт. Нявремәт пида вәндәт әх иши яңхсәт.

Мет оләңән дыв Няксимволь кәрта хойлясәт. Пушхәт метеостанция тәхия тәтлясыйт. Дыв щәта вантсәт, муй ширн рәпитты хуятәт уша павәтләт муйсәр тәрүм питл, муйсәр шўңкәт дыведа щит уша верты нәтләт.

Елды дыв Яныг Пауль (Вән кәрт) вәнты мәнсәт. Хәнты щит вән кәрт вәс. Тәмхәтл щәта тәп Самбиндаловәт кәт хоттәд әх вәдләт. Дыв хот войт тәйләт, вой-хүд вәдпәсләдәт. Ши хәтлән хән экспедиция әх шив юхәтсәт, щәта Няксимволь ашкола нявремәт «Зарница» юнтсәт. Экспедиция

айдат хуятәт иши дыв пидәда юнтты питсәт па духн хәтәтләсәт.

Ши юпийн нявремәт Усть-Манья кәрт пелка керләсәт. Тәм йис вухаль кәрт Манья юхан овн омәсл. 1960-мит олә вәнты щит вән кәрта вәс. Щәта лапка, пәльница, ай нявремәт лавәдты хот, ашкола вәс. Ши оләтн кәртән сорни кев кәншман экспедиция рәпитәс. 1990-мит оләтн ши тәхи ләп тәхәрсы па хәннехуятәт па тәхета вәдты мәнсәт. Тәмхәтл щәта тәп вет хуят вәд.

Дыв иши вой-хүд вәдпәсдуман вәдләт, хот войт тәйләт. Тәм кәрт Приполярной Кев

пўңәдн вәд. Кев педы вантты шеңк әмәш. Юхтум мойң әх кәртәң мир пида вәтәна йисәт па еша путремәсәт. Щәдта Кев кимда мәнсәт, щәта сыстам йиңк шурийл, дыв йиңк яньшсәт, еша духән хәтәтләсәт па юхды мәнты ши сонтумәсәт.

Юхи хәшум хәтлән Няксимволь кәртән Литература ода юкантум «Пою мое Отечество» етнхот версы. Ашкола нявремәт хәнты па вухаль поэтәт па писа-

телят оләңән хәншум неспеклад лўнәтсәт.

Иши ши хәтлән дыв «Проводы Русской зимы» емәңхәтлән вәсәт, щәта кәссәт па юнтсәт.

Айдәт әх лупләт, тәм Кева яңхты вер дыв пәтәда шеңк яма па әмща мәнәс. Дыв ши юпийн мет апрәңа па тәса рәпитты ләңхәдәт.

Юлия БОЖЕНКО

**Хәнты ясаңа тулмащтәс
Надежда ВАХ**

Ханты ясанг (Хантыйское слово) №8 (3428), 24.04.2015

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры
Издатель
Департамент общественных
и внешних связей Ханты-
Мансийского автономного
округа – Югры

Редакция

Главный редактор –
Решетникова Р.Г.
Телефон (3467)33-36-82

Заместитель главного
редактора – **Вах Н.И.**
Телефон (3467)33-24-02

Отвественный секретарь –
Новыхова Н.В.
Телефон (3467)33-24-02

Адрес редакции и издателя:

628011, г.Ханты-Мансийск,
ул.Комсомольская, 31
тел./факс (3467)33-17-52
E-mail: luima@ugracom.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ОАО «Тюменский дом печати»
г. Тюмень, ул.Осипенко,
д. 81-220.

Подписано в печать:

по графику 22.04.2015 г.
в 15.00.; фактически
22.04.2015 г. в 15.00.
Индексы **04393, 54393**
Тираж **2210** экз. Заказ **710**
Цена свободная

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере
связи, информационных

технологий и массовых
коммуникаций по
Тюменской области, ХМАО-
Югре и ЯНАО. Свидетельство
о регистрации ПИ №ТУ 72-
00796 от 23 января 2013г.

Мнение авторов
публикаций не
обязательно отражает точку
зрения
редакции.